

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

Disputatio III. De necessitate Eucharistiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

nec possunt eiusmodi concreta accidentalia multiplicari, nisi multiplicetur rectum, seu subiectum, ut constat in vno homine habente plures paternitates etiam successivè vnam post aliam, qui tamen non dicitur alius pater ab eo, qui prius fuit. Latius tamen, & in ordine ad vsum humanum appellatur aliquando alia crux & alius calix, nempe pro formali, seu habere aliam formam artificialem crucis, vel calicis, & ideo indiget noua consecratione; quia nimirum consecratio ex intentione consecrantis videtur affixa, non argento, sed formæ calicis, secundum quam delerui potest ad vsum sacrificij, quare destructa forma artificiali calicis, prout moraliter destrui censetur, quando indiget nouo artificio, ut habeat talem figuram & partium dispositionem, censetur etiam perisse consecratio, nec posse redire, nisi de nouo consecraretur. Est ergo latior, & minus propria illa loquutio, qua dicitur alius calix, sicut si aliquis, qui eandem vestem sæpius dissoluit, & refecit, diceretur habuisse decem vestes; aut qui librum dissolutum iterum conglutinat, diceretur accipere, vel habere alium librum; quæ loquutiones, ut constat, non sunt propriæ; dicitur tamen aliquo modo ille alius calix, quasi æquiualeuter, quia in ordine ad vsum sacrificij ineptus est, perinde ac si esset alius, nisi de nouo consecraretur; eo quod consecratio prima non erat affixa materiæ, sed formæ artificiali, quæ iam per fractionem moraliter destructa censetur. Sic ergo sacramentum illud improprie posset dici aliud ratione formæ & nouæ conglutinationis, & constructionis partium; in rigore tamen loquendo esset idem, si totum, quod importatur in recto, manet idem: si autem rectum ex aliqua parte esset diuersum, aliqua etiam ex parte diuersum erit sacramentum.

Aduerte tertio, in eadem sententia ponente species etiam significari in recto, licet propter specierum separationem dicenda essent multa sacramenta, illam tamen pluralitatem non esse sumendam ex respectu, quem species illæ haberent ad plures refectioes, aut cibationes, sed ex separatione, ut diximus, illarum specierum. Si enim multitudo desumenda esset, ut aliqui volunt, ex aptitudine, quam species habent ad plures cibationes, sequeretur fore etiam multa sacramenta ante separationem, si plures hostiæ simul consecrarentur, aut plures panes, quos vnica comestione non posset vnus homo simul sumere, aut si vinum in ea quantitate consecraretur, quam vnus homo non posset simul bibere: tunc enim multiplicandum esset etiam sacramentum per ordinem ad plures sumptiones, vel refectioes, cum non esset aptum ad vnam, sed ad plures. Non ergo deberet sumi pluralitas, sed ad plures. Non ergo deberet sumi pluralitas, sed ad plures. Non ergo deberet sumi pluralitas, sed ad plures. Non ergo deberet sumi pluralitas, sed ad plures.

Vltimò aduerte, in eadem sententia non debere multiplicari sacramenta propter plures significatioes, & virtutes ad causandas plures gratias in diuersis, prout vult Vasquez num. 16. & 17. dicens, vnam hostiam vnam solam gratiam posse significare, & causare; plures verò hostias plures gratias in diuersis. Hoc tamen difficile est, quia significatio in actu primo, & virtus causatiua est essentialis sacramento, ut fateretur ipse Vasquez ibi. pluralitas autem sacramenti non est essentialis Eucharistiæ; nam eadem partes hostiæ, quæ vnitæ erant vnum sacramentum, diuise sunt plura in eius sententia, & duæ partes specierum vini separatæ in duplici calice, sunt duo sacramenta; si autem coniungantur in vno calice, non sunt iam duo, sed vnum sacramentum, & quidem tunc non perdidit aliquam virtutem.

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

causandi, vel significandi gratiam propter illam coniunctionem: adhuc enim significant gratiam, quam causare possunt in omnibus, qui ex illo calice sumpserint, quotquot illi sint: non sumitur ergo pluralitas ex noua virtute significandi, vel causandi, quam habeant, semper enim significant gratiam causandam de nouo per nouam sumptionem; neque ex se significant magis vnam gratiam causandam per vnam sumptionem, quam plures gratias causandas per plures sumptiones. Sed de his satis.

DISPUTATIO III.

De necessitate Eucharistiæ.

SECTIO I. *Premittitur, quid sit necessitas medi; quid præcepti.*

SECTIO II. *Utrum Eucharistia sit necessaria ad salutem necessitate medi;*

DE hoc agit S. Thomas in presenti art. 3. ubi non est sermo de necessitate præcepti, sed de necessitate medi; nam de necessitate præcepti agitur infra quæst. 80. Oportebit autem prius breuiter tradere, quid sit necessitas medi, quid præcepti.

SECTIO I.

Premittitur, quid sit necessitas medi, quid præcepti?

HÆC distinctio ab antiquis insinuata à Neotericeis accuratius traditur, cum quibus supponendum omnino est, dupliciter aliquid esse necessarium ad salutem, scilicet vel necessitate medi, vel necessitate solum præcepti. Primo modo dicitur necessaria gratia iustificans; nam est medium necessarium ad beatitudinem consequendam: secundo modo dicitur necessaria restitutio rei ablata, vel observatio ieiunij, &c. Est autem non exigua difficultas, & controuersia inter recentiores Theologos in explicanda omnino differentia inter vtramque necessitatem; de quo videndus est vltra alios Vasquez in presenti disput. 169. cap. 1. & tom. 4. in 3. part. quæst. 84. artic. 5. dub. vnicò. In qua quæstione, omittis variis sententiis, breuiter dicendum censeo, illa dici necessaria necessitate medi, quæ requiruntur, ut conducant ad salutem, vel ad aliquid necessarium ad salutem æternam, & sine quibus salus haberi non potest; illa autem dici necessaria necessitate præcepti, quæ solum requiruntur necessariò, ut vitetur aliquod peccatum, quod esset obex ad salutem. Hinc est, Baptismus esse necessariū necessitate medi, quia requiritur necessariò ad primam gratiam, sine qua salus non obtinetur; at verò restitutio solum est necessaria necessitate præcepti, quia solum requiritur, ne ponatur obex peccati retinendo alienum.

Ex quo oritur alia differentia, per quam à posteriori dignoscuntur facile necessaria necessitate medi, & necessaria necessitate præcepti; nam quæ solum sunt necessaria hoc posteriori modo, talia sunt, ut eorum ignorantia excuset; nam si quis inuincibiliter ignoret obligationem restituendi, non ideo damnabitur; at verò in iis, quæ sunt necessaria necessitate medi, ignorantia etiam inuincibilis, licet excuset à nouo peccato, non tamen excusat defectum illum; ut si quis inuincibiliter ignoret necessitatem Baptismi, licet excusetur à nouo peccato, quod

1.
Duplex necessitas medi & præcepti.

Vasquez.

In quo sita sit differentia inter vtramque necessitatem.

2.
Hinc oritur alia differentia à posteriori.
A necessaria te præcepti ignorantia excuset, sicut ab alia.

quod committeret, si sciens omitteret baptismum, non tamen ideo saluabitur; quia ignorantia illa non dabit gratiam, quam daret Baptismus.

3.
Instantia.

Dices, etiam si quis ignoret Baptismi necessitatem, potest consequi salutem, si habeat actum contritionis: ergo Baptismus non est magis necessarius, quam restitutio. Idem est de sacramento Pœnitentiæ, quod etiam est necessarium necessitate mediæ in re, vel in voto ad iustificationem, & salutem homini

Soluitur.

adulto, qui post Baptismum mortaliter peccauit. Respondetur distinguendo consequens: ergo Baptismus in re susceptus non est magis necessarius, quam restitutio, transeat Baptismus in re, vel in voto, nego consequentiam. Itaque licet Baptismus in re susceptus non sit necessarius necessitate mediæ, quia

Baptismus in re vel in voto est necessarius necessitate mediæ.

etiam sine illo datur salus; ceterum Baptismus in re vel in voto est necessarius necessitate mediæ, quia sine illo non datur salus; dicitur autem contritio Baptismus in voto, non quidem, quia habet suam efficaciam in ordine ad iustificationem ab ipso reali Baptismo, sed quia includit in se implicitum votum Baptismi suscipiendi, si fieri possit, sicut & implendi omnia alia præcepta. In quo etiam sensu dicitur contritio iustificare in ordine ad clausas, seu in ordine ad sacramentum Pœnitentiæ, non quod accipiat vim iustificandi à sacramento, sed quia, quando extra sacramentum iustificat, habet in se votum implicitum subiiciendi clauibus peccata mortalia; ad quod manet homo obligatus, etiam postquam iustificatus est per contritionem.

4.
Dices, ergo in eodem sensu restitutio potest dici necessaria necessitate mediæ.

Hinc tamen oritur difficultas: si enim hac sola ratione Baptismus, v. g. est necessarius necessitate mediæ in re, vel in voto, quia contritio includit implicitum votum Baptismi; ergo in eodem sensu potest dici restitutio necessaria necessitate mediæ ad salutem, quia saltem in voto semper requiritur; nam sicut qui ignorat inuincibiliter necessitatem Baptismi, habet tamen in ipsa contritione votum implicitum Baptismi, quia habet votum implicitum seruandi mandata; & ideo Baptismus dicitur necessarius necessitate mediæ in re, vel in voto: sic etiam, qui ignorat inuincibiliter obligationem restitutionis, habet in contritione votum implicitum illius, & per consequens restitutio in re, vel in voto erit necessaria necessitate mediæ post furtum.

3.
Ve soluant hanc difficultatem multum dicunt Theologi.

In hac difficultate explicanda multa dicunt Theologi, ut assignent verum, & vniuersale discrimen inter necessitatem præcepti, & necessitatem mediæ, quæ quæstio tractari solet vel in materia de Baptismo, vel in materia de Pœnitentiâ; quia illa duo sacramenta ponuntur ut necessaria necessitate mediæ ad iustificationem, & salutem, Baptismus quidem omnibus, Pœnitentiâ verò sacramentum iis, qui post Baptismum mortaliter peccauerunt; & vtrique illi sacramento difficultas communis est; quod enim de vno dicitur, debet etiam de altero dici proportionate accommodata.

6.
Canus. Valquez. Canus respōdet non valere illam contritionem nisi habeat votum explicitum & propositum recipiendi sacramentum. Hac sententia communiter recipitur.

In primis ergo Canus *Relect. de Pœnitentiâ, 5. p. conclus. 3. & segg.* cum aliis quos affert Valquez *tom. 4. in 3. p. quæst. 84. artic. 5. dub. unico, num. 6. & sequentibus*, dicunt, ea, quæ sunt necessaria necessitate mediæ, requiri quidem vel in se ipsis, vel certè quando ipsa non ponuntur, requiri eorum votum explicitum; vnde contritio non supplet vicem sacramenti, nisi habeat quis explicitum propositum recipiendi sacramentum. Hac sententia communiter reicitur, & meritò; quia ille, qui inuincibiliter ignorat præceptum Confessionis, vel est inuincibiliter oblitus, potest adhuc habere veram contritionem suorum peccatorum ortam ex dilectione Dei super omnia, cui actui infallibiliter coniungitur gratia iustifi-

cationis: quod de illo, qui non est baptizatus, negari non potest; potest enim aliquis cum ignorantia inuincibili Baptismi credere mysteria necessaria, & concipere affectum compunctionis, & contritionis, eaque via iustificari absque voto explicito Baptismi; ergo & poterit post Baptismum iustificari per contritionem absque notitia, vel memoria confessionis. Videatur Suarez *tom. 4. in 3. p. dist. 17. sect. 3. num. 9.*

Secundus modus explicandi est, quod contritio ita est votum implicitum sacramenti, ut non afferat iustificationem, nisi cum directa obligatione ad ipsum sacramentum suo tempore suscipiendum; sicut enim solutio pretij est medium necessarium ad aliquid emptione comparandum, quia emptio ex sua intrinseca ratione inducit obligationem ad soluendum pretium: sic sacramentum dicitur medium necessarium ad iustificationem, quia ipsa iustificationis virtute contritionis habita affert directam obligationem accipiendi sacramentum. Ita Coninch *supra quæst. 68. artic. 2. dub. 1. num. 13.* & partim Suarez *ubi supra*.

Hæc tamen non explicant satis illam differentiam; quia in primis reuera contritio nullam affert obligationem nouam directam, vel indirectam suscipiendi sacramentum; nam ille qui sacramenti non habet notitiam, non potest in contritione alter illud intendere, quam alia præcepta; ideo enim implicitè dicitur velle sacramentum, quia habet voluntatem generalem seruandi omnia præcepta, quorum vnum est de suscipiendo sacramento; ad alia autem præcepta non se obligat de nouo per actum contritionis, sed solum proponit ea seruare; alioquin peccata post contritionem commissa haberent illam peculiarem malitiam contra obligationem nouam contractam in contritione; ergo nec ad suscipiendum sacramentum se magis obligat per contritionem; alioquin ille, qui post contritionem non confiteretur suo tempore, contraheret diuersam malitiam contra illam nouam obligationem, quam sibi imposuit in contritione; quam malitiam non contraheret, qui non habuit contritionem.

Confirmatur, quia in ipsa Confessione pœnitens habet etiam dolorem de peccatis, & propositum vniuersale seruandi præcepta; non tamen se obligat vllò modo ad ea seruanda, sed solum proponit, ut omnes concedunt: ergo neque in contritione præcedenti se obligauit aliquo modo ad suscipiendum sacramentum per illam voluntatem, & propositum vniuersale seruandi omnia præcepta; imò nec se obligaret, licet haberet propositum speciale suscipiendi sacramentum.

Vnde constat ad exemplum illud de emptione: hæc enim obligat de nouo ad pretium soluendum; contritio autem nullam talem obligationem affert suscipiendi sacramentum. Adde, pretium, quod postea soluitur, dari pro re empta: sacramentum verò, quod postea suscipitur, nullo modo esse pretium (ut ita dicam) gratiæ antea acceptæ; alia enim gratia sacramentalis datur in sacramento non intuitu ipsius sacramenti; illa autem prior gratia non fuit data intuitu sacramenti, sed contritionis; non potest enim sacramentum esse causa moralis gratiæ illius, cum nondum sit positum, & aliquando nunquam sit ponendum. Vnde non video, quo sensu vellet P. Suarez, sacramentum postea susceptum esse solutionem completam gratiæ prius acceptæ; nam si est solutio, est pretium; pretium autem est causa moralis venditionis, & translationis dominij: Sacramentum autem non causat moraliter gratiam illam antecedentem, quæ datur, non quidem ex opere operato,

operato, sed ex opere operantis; ergo non est pretium illius gratiæ, sed alterius, quæ postea datur.

11. Denique neque in genere causæ finalis potest mouere sacramentum postea suscipiendum ad conferendam illam gratiam; quasi Deus de illam gratiam, ut postea suscipiatur sacramentum, quod per contritionem desideratur, & proponitur suscipiendum. Hoc inquam, dici non potest; tum quia licet contritio ipsa possit eligi ut medium ad sacramentum, quatenus in contritione datur voluntas recipiendi illud, quæ voluntas conducit ad querendum, & obtinendum sacramentum; gratia tamen illa collata intuitu contritionis non videtur medium ad sacramentum; quia etiam si non conferretur gratia, adhuc contritio haberet voluntatem efficacem sacramenti, & eodem modo conduceret ad illud ponendum; tum etiam, quia sacramentum aliquando non solum non est futurum, sed nec possibile, quando, v.g. homo conterritur moribundus in deserto, ubi nec potest baptizari, nec sacramentaliter absolui; finis autem non potest mouere ad ponenda media, nisi apprehendatur possibile, quod per illa media obtineatur; non potest ergo Deus ex amore sacramenti moueri ad dandam illam gratiam, quando videtur impossibile, quod per illam contritionem, aut per illam gratiam obtineatur sacramentum. Ad quod possumus retorquere exemplum illud venditionis, & pretij: non potest enim venditor vendere, quando accipit de presenti partem solutionis, & pretij, & scit reliquum pretij nec vnquam esse soluendum, nec esse possibilem solutionem: non inquam, potest tunc vendere intuitu, aut ex amore pretij restantis, sed si vendit, id facit solum intuitu illius partis pretij, quam de presenti accipit; ergo cum Deus sciatur sacramentum nec esse ponendum, nec esse possibile, non potest moueri ad dandam gratiam ex amore illius completæ solutionis, quæ faciendæ est per sacramentum, ut Suarez volebat, sed debet dare gratiam intuitu contritionis presentis, & meritorum Christi, quæ non per sacramentum, sed per contritionem applicantur.

11. Alij tertio dicunt, necessaria necessitate præcepti esse illa, quorum necessitas oritur solum ex præcepto; illa verò esse necessaria necessitate medij, quorum necessitas antecedit præceptum; imo ideo sunt in præcepto, quia supponuntur media necessaria ad salutem. Restitutio, v.g. ideo est necessaria, quia datur præceptum; Baptismus verò ideo est præceptus, quia est medium necessarium ad salutem; quia nimirum Christus statuit Baptismum, ut medium vnicum ad salutem; hinc oritur obligatio suscipiendi illum. Sunt autem aliqua ex natura rei media necessaria ad salutem, ut gratia habitualis, fides, &c. alia verò ex institutione Dei, ut Baptismus, Pœnitentia, &c. utraque sunt in præcepto, quod tamen præceptum supponit in illis necessitatem medij.

13. Hæc explicatio reicitur à Suarez *hoc tom. 3. disp. 31. sect. 1. §. Dico primò.* & Valquez *ibid. num. 24.* quia si Christus non præcepisset Confessionem, v.g. etiam si dedisset ei virtutem ad iustificandum ex opere operato, adhuc non esset medium necessarium; possent enim homines relinquere illud medium, & iustificari per contritionem, sicut antea; ergo Confessionem esse medium necessarium supra hoc, quod est habere vim ad iustificandum, addit solum præceptum confitendi, atque ideo antecederet ad præceptum non intelligitur cum necessitate medij.

14. Respondent, potuisse sacramentum institui ut medium absque obligatione; non tamen potuisse Baptismum institui ut medium vnicum absque eo quod resisteret statim obligatio, & præceptum na-

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

turale suscipiendi illum; & ita de facto esse ea, quæ dicuntur necessaria necessitate medij: sunt enim vel ex natura rei, vel ex institutione Dei, media vnicæ ad salutem; & ex hac necessitate præcedente oritur obligatio, seu præceptum assumendi illa media.

Sed contra hoc est; quia non potest intelligi, qualis sit illa institutio Baptismi, v.g. ut medij vnici præcedens ante præceptum Baptismi: nam vel Christus instituit ut medium vnicum ad salutem Baptismum re ipsa susceptum, vel Baptismum in re, aut in voto. Non primum, quia si Baptismus re ipsa susceptus erat medium vnicum ex institutione Christi, Baptismus in voto non sufficeret. Sed nec secundum dici potest; quia si non est institutus Baptismus re ipsa susceptus ut medium vnicum ad salutem; ergo ex illa institutione non oritur obligatio suscipiendi Baptismum re ipsa, atque adeo contritio non habebit votum implicitum Baptismi suscipiendi: contritio enim solum habet votum implicitum suscipiendi id quod est medium vnicum, & necessarium ad salutem, & obseruandi præceptum Baptismus autem re ipsa susceptus non est ex illa institutione præcedenti medium necessarium, & vnicum ad salutem: ergo contritio non habet votum implicitum Baptismi re ipsa suscepti, neque ex eiusmodi institutione oritur obligatio suscipiendi Baptismum in se ipso.

Dices, antecederet ad præceptum institutum fuisse Baptismum à Christo ut medium vnicum ad salutem, vel in se ipso, vel saltem propositum illius suscipiendi: ex hac autem institutione oriri obligationem talem, ratione cuius contritio censetur habere votum saltem implicitum Baptismi; quia datur obligatio ad media necessaria salutis.

Sed contra; quia si institutio illa antecedit præceptum, ex illa non sequitur obligatio suscipiendi Baptismum; sed obligatio vel suscipiendi Baptismum, vel habendi propositum Baptismi suscipiendi; obligatio enim solum est ponendi media necessaria ad salutem, sed medium necessarium ad salutem ex vi illius institutionis non est Baptismus re ipsa susceptus, sed vel Baptismus, vel propositum illius; ergo non est obligatio ad Baptismum, sed ad disiunctum, nempe ad Baptismum, vel propositum illius; ergo contritio, quatenus habet votum implicitum seruandi omnia præcepta, non habet ex vi præcisæ illius institutionis votum Baptismi suscipiendi, sed vel suscipiendi Baptismi, vel habendi propositum Baptismi suscipiendi. Hoc autem non est votum Baptismi; aliud enim est in rigore desiderare, vel velle Baptismum; aliud velle propositum Baptismi. Quod probari potest in primis, quia aliud est votum castitatis, aliud est votum vouendi castitatem; illud enim prius est votum seruatum; hoc posterius non est votum seruatum, quia non est votum castitatis; ut cum alijs docent Suarez *tom. 2. de relig. lib. 6. de voto, cap. 21. num. 7.* & Thom. Sanchez *lib. 4. de voto, cap. 4. num. 70.* Item quia aliud est propositum seruandæ castitatis, aliud verò propositum faciendi propositum seruandæ castitatis, quod in rigore non est propositum castitatis; nam qui habet propositum confitendi, eo ipso habet propositum habendi tunc, quando confitebitur, dolorem de peccatis, & propositum non peccandi; atque adeo habet propositum habendi tunc propositum castitatis præceptæ seruandæ; nunc tamen non habet propositum castitatis, nec propositum non peccandi; neque enim nunc est dispositus ad absolutionem; ergo propositum, seu voluntas propositi habendi de suscipiendo Baptismo, non est in rigore propositum, seu voluntas suscipiendi Baptismum.

S 2 Si

Si ergo ex illa institutione Baptismi solum oritur obligatio suscipiendi Baptismum, vel habendi propositum illum suscipiendi, non est unde contritio sit implicitè voluntas Baptismi, sed solum erit voluntas implicita illius disjuncti, nempe vel Baptismi, vel propositi suscipiendi Baptismum, cum illud disjunctum solum sit institutum in remedium necessarium, & aliunde nullum aliud præceptum sit impositum.

17. Adde, si absque omni alio præcepto positivo Baptismi, Christus instituit eo modo in necessarium remedium disjunctum illud ex Baptismo, & voluntate Baptismi, non posset homo per solam contritionem quantumcumque perfectam disponi proximè ad iustificationem; quia contritio, ut probavimus, non esset tunc voluntas Baptismi etiam implicitè, sed solum esset implicitè voluntas illius disjuncti necessarij ad salutem, scilicet vel Baptismi, vel voluntatis Baptismi; ergo si homo iustificaretur cum sola contritione absque alia voluntate determinata Baptismi, iustificaretur absque Baptismo, & voluntate Baptismi, quod esset contra id, quod supponitur, Deum statuisse neminem iustificare absque Baptismo, vel voluntate Baptismi.

18. Fatendum ergo est, necessitatem Baptismi in re, vel in voto oriri ex præcepto positivo divino, quo Baptismus in re præceptus est omnibus: ex quo præcepto oritur, quod nemo possit iustificari absque Baptismo, vel saltem voluntate Baptismi; cum enim non possit extra sacramentum iustificari absque contritione, quæ includit voluntatem servandi omnia præcepta, quorum unum est de suscipiendo Baptismo; hinc fit, non posse iustificari absque Baptismo, quem Deus voluit habere virtutem iustificandi, vel certè absque voluntate Baptismi, quæ necessariò includitur in omni contritione, cum detur præceptum de suscipiendo Baptismo.

19. Propter hæc P. Valquez dicto dub. vnicò ingenuè fatetur, contritionem eodem ferè modo esse votum sacramenti Penitentiae, (& idem debet dicere de Baptismo) sicut est votum aliorum præceptorum. Pro quo supponit, votum sacramenti non ideo dici medium ad iustificationem, quia illud votum sit causa contritionis, cum potius è contra contritio sit causa illius votis; ideo enim volumus confiteri, quia dolemus de peccatis. Neque etiam dici potest, quod auxilia ad contritionem dantur nobis virtute sacramenti suscipiendi; neque quod contritio habeat maiorem virtutem ad iustificandum propter relationem, aut ordinem, quem habet ad claves: nam ante institutionem sacramenti habebat eandem virtutem. Rursus nec dici potest, (ut aliqui insinuant,) per contritionem remitti peccata, sub conditione futuri sacramenti, vel quod verè non remittantur peccata, donec ponatur sacramentum, vel alij indicantur: quibus suppositis, concludit, ideo contritionem esse votum sacramenti, quia habet implicitam saltem voluntatem servandi omnia præcepta. Dicitur autem à Tridentino, contritioni non adscribi iustificationem absque voto sacramenti, quod includit: cum tamen id non dicatur de voto aliorum præceptorum in eadem contritione incluso; hoc, inquam, fecit Concilium, tum ut condemnaret obiter errorem Petri Oxonensis Doctoris Salmantini, qui tempore Sixti IV. docuit, peccata mortalia, quantum ad culpam, & poenam alterius sæculi, deleri per solam cordis contritionem sine ordine ad claves, hoc est, ita ut nulla deinde maneret obligatio confessionis eorum peccatorum: cuius oppositum significavit Concilium in illis verbis, scilicet, non auferri per contritionem obligationem con-

fitendi; tum etiam propter peculiarem quamdam rationem, quæ non invenitur in aliis præceptis; nam illa, licet eorum votum includatur etiam in contritione, non tamen sunt secundum se media necessaria ad iustificationem; restitutio enim, v.g. secundum se ipsam nunquam est medium necessarium conferens iustificationem, sed voluntas restituendi contenta in contritione, vel penitentia. At verò sacramentum Penitentiae in se ipso aliquando est medium vnicum, & necessarium ad salutem, quando scilicet datur opportunitas, & urget præceptum confitendi; tunc enim non poterit dari vera contritio absque ipso sacramento re ipsa posito, cum non possit esse vera voluntas observandi præceptum absque executione operis, per quam præceptum urget: ideo ergo sacramentum dicitur medium necessarium in re, vel in voto, quia aliquando votum, aliquando ipsum est sacramentum est medium necessarium requisitum ad iustificationem. Hæc est sententia P. Valquez, quam ipse latissimè explicat loco citato.

In qua aliqua placent, aliqua displicent: & in primis displicet casus ille, quem adducit ad probandum, quod sacramentum aliquando in se ipso sit medium vnicum, & necessarium ad salutem, quando scilicet adest opportunitas, & urget præceptum confessionis. Nam tunc re vera sacramentum non est medium vnicum; semper enim antecederet ad absolutionem potest præcedere contritio, per quam iustificabitur homo; & si casu aliquo non sequatur absolutio, saluabitur absque sacramento: ergo sacramentum non erat tunc medium vnicum ad salutem. Melius posset adduci exemplum, quando penitens, facta confessione cum attritione, sit amens; quo casu absolutio sacramentalis est necessarium, & vnicum medium ad salutem; sicut respectu infantis morientis Baptismus re ipsa susceptus, est vnicum medium necessarium.

Secundò displicet, quod magna ex parte fundat sententiam suam in illo alio principio, quod contritio ex sua natura sit forma sanctificans: unde fit, non acceptari à Deo peculiariter propter respectum, quem habet ad sacramentum tamquam votum illius. Hoc autem principium de efficacia contritionis ad formaliter sanctificandum, nobis non probatur vllò modo, ut dicam inferius in tractatu de virtute Penitentiae.

Tertiò displicet, quod eodem prorsus modo voluntas aliorum præceptorum inclusa in contritione concurrat ad iustificationem, sicut voluntas sacramenti ibi etiam inclusa; proptèr videtur concedere, *num. 37.* semper enim manent difficilia verba Tridentini supra allata; in quibus peculiariter videtur tribui iustificatio contritioni, proptèr habet votum sacramenti Penitentiae; quod non dicitur de voto aliorum præceptorum in ea contento: nec enim dici solet, quod contritioni non adscribitur iustificatio sine voto recitandi Officium, quod in ipsa includitur. Fatendum ergo videtur, diuersò aliquo modo concurrere votum sacramenti, quàm votum aliorum, præceptorum in contritione inclusum ad remissionem peccatorum.

Potest autem hæc diuersitas dupliciter explicari; primo, ex eo quod sacramentum ipsum, cuius votum includitur in contritione, non solum est præceptum, sed est medium etiam influens aliquando se ipso in re susceptum ad iustificationem, quod non contingit restitutioni, aut aliis præceptis: quare contritio includit votum sacramenti, tamquam rei, quæ est etiam medium ad salutem; ut dicebat P. Valquez. Ex hoc autem oritur, quod dici possit medium

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

*Fatendum
ergo est, ne-
cessitatem Ba-
ptismi in re,
vel in voto
oriri ex præ-
cepto positivo
divino, quo
Baptismus in
re præceptus
est omnibus.*

*19.
Valquez.
Propter hoc
fatetur Val-
quez contri-
tionem esse
eodem modo
votum Pen-
itentiae.*

*Conc. Trid.
Contritioni
non adscribitur
iustificatio
absque voto
sacramenti,
quod includit,
cum
tamen id non
dicatur de
voto aliorum
præceptorum.*

Fatendum

medium necessarium ad salutem sacramentum in re, vel in voto, quod non possumus dicere de aliis praeceptis. Nam licet votum restitutionis sit mediū necessarium, ad salutem post furtum; ipsa tamen restitutio re posita nunquam est medium necessarium, quia ipsa secundum se nunquam influit directe, sed solum remouendo prohibens, hoc est peccatum iniustitiae, quod posset impedire salutem: nam licet aliquando ipse actus restitutionis sit bonus, & meritorie augeat gratiam; id tamen per accidens se habet ad propositum; nec enim tunc dat primam gratiam, sed augmentum illius; quare non conducit posituē ad primam gratiam, sed impedit eius ablationem. Ex quo fit, non appellari medium simpliciter ad primam gratiam, quia non operatur directe, sed indirecte impediendo, ne auferatur. Baptismus verò, & Pœnitentia dicuntur media simpliciter ad primam gratiam, quam illam directe & posituē operantur.

Secundò explicari potest ex eo, quòd contritio non solum respicit sacramentum, quòd est medium ad salutem, sed ipsa contritio est medium, eo quòd votum sacramenti contineat. Porrit enim Deus instituire sacramentum tanquam medium omnino necessarium ad salutem, ita tamen vt sufficeret vel ipsum sacramentum, vel voluntas sacramenti, quasi vicaria, & supplens vicem sacramenti in eius absentia; nihil enim magis proportionatum ad supplendum pro aliquo opere externo, quam voluntas, & desiderium perfectum illius. Deus ergo anteceden- ter ad omne præceptum Baptismi, vel Pœnitentie potuit instituire pro medio necessario ad salutem illa sacramenta, non tamen ita strictè, vt non posset pro illis supplere voluntas sacramenti, quasi eorum vicaria. Vt verò contritio esset voluntas sacramenti, atque adeò posset supplere pro illis, oportuit præceptum imponere de ipsis sacramentis susci- piendis, quo præcepto posito, iam contritio est vo- luntas sacramenti, eo quòd contineat votum ser- uandi omnia præcepta. Considerare ergo possumus, Deum prius instituire sacramenta illa vt media om- nino necessaria in re, vel in voto ad salutem: post- ea præcipere sacramentis ipsa, vt hac ratione con- tritio contineret votum sacramenti, & esse eius vi- caria, & vt talis conduceret ad iustificationem.

Quibus positis, apparet quomodo contritio con- currat de facto ad iustificationem magis peculiari titulo propter votum, quòd continet, sacramenti, quam propter votum aliorum præceptorum. Nam licet ipsa de se eodem modo respiciat sacramenta, & alia præcepta, præsertim quando homo non re- cordatur obligationis suscipiendi sacramentum: Deus tamen peculiariter mouetur à cōtritione, qua- tenus continet voluntatem sacramenti; quia sub ea ratione est vicaria sacramenti, quòd Deus voluit esse medium necessarium ad salutem secundum se, vel certe per voluntatem, & desiderium sui tanquam per vicarium. Quamuis enim contritio, provt etiam continet votum aliorum præceptorū, conduceret ad iustificationem; quia Deus vult semper tãquam dis- positionem ad remissionem peccatorum, retracta- tionem illorum, & propositum seruandi mandata; adhuc magis specialiter concurrat eadem contritio, provt continet votum sacramenti; quia sub ea con- sideratione cōcurrit duplici titulo; primus est com- munis aliis præceptis, quatenus est votum seruandi præcepta, quorum vnum est de suscipiendo sa- cramento; quòd votum non peccandi est dispositio requisita ad iustificationem. secundus est titulus specialis, quatenus independentè à præcepto, Deus voluit sacramentum, vel eius desiderium, tanquam

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

vicarium sacramenti, esse medium necessarium ad salutem. Et licet contritio de facto sit implicite vo- luntas sacramenti, eo quòd detur præceptum de sa- cramento, & contritio est voluntas seruandi om- nia præcepta; differt tamen hic secundus titulus à primo, quia etiam si Deus non præcepisset sacra- mentum, adhuc requireretur, quòd cum contritio- ne daretur voluntas sacramenti, adhuc vt Deus ac- ceptaret illam loco sacramenti, eo quòd de facto voluit sacramentum, vel eius desiderium esse me- dium necessarium ad salutem: ita tamen, vt sacra- mentum conduceret cum sola attritione; deside- rium autem sacramenti non nisi cum contritione perfecta, vel dilectione Dei.

Porro contritionem hoc etiam titulo speciali concurrere ad iustificationem, & Deum illam ac- ceptare specialiter, provt voluntatem sacramenti con- tinet, probari potest in primis, quia Deus potuit id eo modo, quò diximus, statuere & nolle acceptare ad iustificationem, nisi sacramentum, vel eius desi- derium quasi vicarium sacramenti: si autem id fa- ctum esse dixerimus, facilius, & clarius intelligen- tur verba Tridentini supra citata; & illa etiam, quæ habet sess. 6. cap. 4. vbi dicitur, *sine lauaero regeneratio- nis, aut eius voto fieri non posse iustificationem.* Quem modum loquendi vsurpant Patres, dum de- siderio Baptismi tribuunt vim iustificandi. Sic enim loquitur Ambrosius in *Orat. funebri de obitu Valen- tiniani*, vbi ideo dicit, Imperatorem illum salutem consequutum, quia Baptismum desiderauit; & post multa concludit: *Non habet ergo gratiam, quam desi- derauit: non habet, quod poposcit? Certe quia poposcit, ac- cepit.* Vides, quomodo desiderio baptismi, vt tale de- siderium est, tribuitur salus. Eodem modo loquitur Bernardus *Epist. 77.* vbi id latè probat, & conclu- dit, quòd sicut in peccatis, sic etiam in hac materia, voluntas pro facto reputatur. In eodem sensu dicunt, sicut martyrium, sic etiam desiderium Baptismi vi- cem gerere Baptismi. Significant ergo, ideo specia- liter acceptatur à Deo contritionem loco baptis- mi, quia est desiderium baptis- mi; & quia desiderium rei coram Deo acceptatur pro re ipsa, quæ desidera- tur. In hoc autem sensu non dicitur acceptari con- tritio, quia est desiderium restitutionis: nam si resti- tutio ipsa poneretur, adhuc illa non iustificaret, nec concurreret, nisi remouendo prohibens; ergo nec voluntas restituendi, eo quòd sit vicaria restitutio- nis, & voluntas pro facto reputetur, habebit vim iustificandi, quam tamen habere dicitur, quatenus est voluntas baptis- mi, eo quòd baptis- mus ipse, si po- neretur, concurreret directe, & afferret gratiam iustificationis; & ideo dicitur contritio non iustificare absque voto sacramenti, quòd includit, & in ordine ad clauis; quia ad illud votum peculiariter atten- dit Deus, vt acceptet contritionem, quasi vicariam sacramenti, ad concedendam gratiam, & remissionem peccatorum.

Dices, ante institutionem sacramenti contritio non includebat votum sacramenti; & tamen acce- ptatur à Deo ad remissionem peccatorum; ergo cum eiusdem valoris, & virtutis sit semper in se ipsa, co- dem modo acceptaretur à Deo nunc independen- ter ab hoc, quòd habeat votum sacramenti. Respon- deo, contritionem acceptari à Deo, non quia ipsa ex se sit forma iustificans, aut satisfactio condigna pro peccato, vt suppono, sed ex liberalitate, & gratia; quare potuit bene Deus olim acceptare contritio- nem, attendendo solum ad meritū congruum ipsius contritionis; postea vero attendendo etiam ad sacra- mentum, ad hoc, quòd contritio sit voluntas sacra- menti, quòd Deus statuit esse medium necessarium

S 3 ad

Si Deus non præcepisset sacramentum, adhuc requireretur cum contritione voluntas sacramenti.

26.

Deus statuit non acceptare ad iustificationem nisi sacramentum vel eius desiderium quasi vicarium.

Ambros.

Bernard.

Specialiter acceptatur à Deo contritio loco baptis- mi, quia est desiderium illius, non autem in eo sensu acceptatur pro re ipsa, quæ desideratur.

27.

Instantia.

Solutio.

Restitutio autem se ipsa tantū influit remouendo prohibens.

24. Secundo explicari potest ex eo, quòd contritio non solum respicit sacramentum, quòd est medium ad salutem, sed ipsa contritio est medium, eo quòd votum sacramenti contineat.

25. Contritio concurrat ad iustificationem magis speciali titulo propter votum sacramenti, quam propter votum aliorum præceptorum.

26. Deus statuit non acceptare ad iustificationem nisi sacramentum vel eius desiderium quasi vicarium.

27. Instantia.

Solutio.

ad salutem per se ipsum, vel saltem per desiderium sui tanquam per suum vicarium, ut dictum est.

28.
Instantia.

Dices iterum, totum hoc non explicat, cur magis dicatur necessarius Baptismus, v. g. in re, vel in voto, quam restitutio, aut alia præcepta: nam sicut iustificatio haberi non potest sine Baptismo, vel eius voto incluso in contritione, sic neque potest haberi absque restitutione, vel eius voto incluso in contritione, vel attritione necessaria ad iustificationem; ergo restitutio etiam in re, vel in voto, est medium necessarium ad salutem. Respondeo, differre in hoc, quod restitutio est necessaria in voto, seu votum restitutionis est medium necessarium, quando restitutio non est posita, ipsa tamen restitutio in se ipsa nunquam est medium; quia ipsa nunquam influit directe, aut causat primam gratiam, sed conducit indirecte, ut removens prohibens; ideo non dicimus, restitutionem in re, vel in voto esse medium necessarium, sed votum solum: at verò sacramentum esse medium necessarium in re, vel in voto, hoc est quodcumque ponatur, ex illis, siue sacramentum, siue votum illius, erit medium concurrrens directe ad iustificationem; quod de restitutione non est verum; quia licet ipsa ponatur, non erit medium concurrrens ad iustificationem.

29.
Notandum primum.

Vnde obiter aduerto primum, immerito limitari ab aliquibus doctrinam istam, qui dicunt, restitutionem, v. g. vel aliud præceptum tunc non habere necessitatem medij, quando non vrget omnino præceptum: si enim in his circumstantiis, & in hoc instanti obliget omnino, ita ut non possit absque peccato omitti, tunc erit iam restitutio necessaria necessitate non solum præcepti, sed medij, quia illa sunt necessaria necessitate medij, sine quibus salus obtineri non potest; & talis est restitutio in prædicto casu, cum non possit omitti absque peccato. Hic tamen modus loquendi non placet, licet sit questio de nomine: primum, quia adhuc in eo casu restitutio non esset medij necessarium omnino ad salutem, quia licet tunc non fieret, atque ideo committeretur peccatum novum, posset tamen homo postea dolere, & iustificari absque restitutione: suppono enim, quod postea non posset restituere; non ergo erat restitutio medium necessarium ad salutem; nam illud solum dicitur medium necessarium, sine quo nullo modo salus de facto haberi potest; qualis est gratia, Fides, Baptismus in re, vel in voto, &c. Secundò, quia adhuc restitutio tunc posita non concurreret ut medium directe, sed solum indirecte ad salutem, ut dixi, remouendo prohibens; qui modus concurrendi non sufficit, ut dicatur simpliciter medium necessarium ad salutem. Alioquin posset dici, semper requiri necessitate medij, sicut requiritur Baptismus; quia Baptismus non semper requiritur determinatè in se, sed solum in re, vel in voto; quia aliquando ipse Baptismus concurrat ut medium, aliquando eius votum. Eodem autem modo se habet restitutio; nam aliquando concurrat ipsa restitutio, aliquando eius votum: ergo eodem modo est necessaria necessitate medij in re, vel in voto, sicut Baptismus; quod tamen Theologi non concedunt, quia nimirum concursus ille restitutionis non est concursus causæ, sed indirectus: ut sæpe diximus.

30.
Notandum secundum.

Aduerte secundò, quando dicitur votum sacramenti sufficere absque sacramento, non ita debere intelligi, ut merum propositum suscipiendi sacramenti sufficiat ad iustificationem; hoc enim est falsum: nam peccator etiam dum est in peccato, habet propositum suscipiendi sacramentum Baptismi, vel Pœnitentiæ: sed intelligi debet de voto sacramen-

ti cum aliis requisitis, scilicet, detestatione perfecta peccatorum, & proposito vniuersali non peccandi; quas etiam diximus esse dispositiones semper requisitas ex lege Dei ad remissionem peccatorum.

Aduerte terciò, hoc votum, seu hanc voluntatem Baptismi, vel Pœnitentiæ non solum non requiri explicitam, ut diximus, sed neque absolutam: sufficit enim voluntas conditionata, quæ potest stare cum nolitioe absoluta contraria. Nam ille, cui iam in articulo mortis constituto impossibile est recipere sacramentum, non potest habere voluntatem absolutam suscipiendi sacramentum, sed solum conditionatam, suscipiendi si posset. Adde, posse fieri, quòd alicui præciperet Deus ire ad subeundum martyrium casu, quo non superesset spes recipiendi amplius Baptismus; atque ideo non posset ille licet habere voluntatem absolutam Baptismi suscipiendi. Sufficit ergo voluntas implicita conditionata, cum qua in his circumstantiis posset esse voluntas obediendi Deo, & relinquendi Baptismus, qui alio modo impossibilis representatur, nisi repugnando præcepto Diuino.

Petes, si Christus instituisset sacramentum Confessionis, v. g. cum eadem efficacia, quam nunc habet ad remittenda peccata, non tamen præcepisset confessionem, postea verò Ecclesia eam præcepisset, an tunc illud sacramentum diceretur necessarium necessitate medij ad salutem in re, vel in voto? Videtur enim affirmandum, cum tunc etiam necessarium esset, vel sacramentum ipsum, vel votum ipsius in sacramento inclusum, tanquam medium ad consequendam remissionem peccatorum. Respondeo, non fore in primis medium necessarium eadem necessitate qua tunc est, sed inferiori, nempe humana, seu ex præcepto humano, quæ non redderet illud medium adeò necessarium, eum posset illud præceptum dispensatione facile tolli, vel desuetudine abrogari. Deinde contritio non haberet tunc suam efficaciam in ordine ad sacramentum, sicut nunc habet; non enim moueretur Deus a contritione, eo quod esset vicaria sacramenti, sicut nunc mouetur, atque adeo non concurreret specialiter propter ordinem ad clauem, sicut nunc concurrat, sed solum quia esset retractatio peccatorum, & voluntas non peccandi. Adhuc tamen posset in aliquo sensu minus stricto dici confessio tunc necessaria necessitate medij in re, vel in voto ad salutem, eo quod vel confessio, vel votum confessionis in contritione contentum esset medium necessarium directe concurrrens ad iustificationem.

Aduerte denique, cum dicimus, gratiam, media contritione, dari de facto in ordine ad clauem Ecclesiæ, non significari, quod illa gratia detur ex efficacia clauis, aut sacramenti; nam re vera tunc clauis non concurrunt, nec operantur, sed contritio per ordinem ad Clauem, hoc est, quia in se est voluntas sacramenti propter hoc, quod ipsa habet, nempe esse votum recurrendi ad clauem, acceptatur à Deo ad remissionem peccatorum.

SECTIO II.

Verum Eucharistia sit necessaria ad salutem necessitate medij.

Supponimus Eucharistiam esse necessariam necessitate præcepti, quod infra suo loco probandum est disput. 16. sect. 1. Nunc solum querimus, an sit etiam necessaria necessitate medij? Supponendum etiam ut certum, Eucharistiam secundum

31. *Supponendum*
Eucharistia
realem
realem susceptionem non esse necessariam necessitate medij ad salutem, cum certò constet, quamplures non solum parvulos, sed etiam adultos saluos fieri sine Eucharistia sumptione, quos vel impotentia, vel ignorantia, vel alia iusta causa excusat ab Eucharistia usu. Et licet P. Suarez in præfenti *disput. 40. sect. 1. in principio*, tribuat oppositum errorem aliquibus hæreticis: id tamen negat, & meritò, Valentia in præfenti, *disput. 6. q. 1. punct. 5.* Nam licet hæretici erraverint in usu superstitioso Eucharistia, forsitan id non fecerunt ex errore circa necessitatem illius.

35. *Statu quo*
Hoc ergo supposito, quæstio potissimum est, an sicut Baptismus, vel Pœnitentia sunt media necessaria ad salutem in re, vel in voto, sic etiam Eucharistia in re, vel in voto sit necessaria omnibus necessitate medij? Affirmant aliqui Scholastici apud Suarez ubi supra, & apud Valquez *disput. 169. c. 2.* qui putant, hanc esse sententiam S. Thomæ in præfenti. Verior tamen est, & communior sententia docens, Eucharistiam non esse necessariam ad salutem necessitate medij in re, vel in voto, sed solum necessitate præcepti. Hæc videtur esse S. Thomæ *supra q. 69. art. 4.* ubi ait, solum duo sacramenta esse simpliciter necessaria unicuique ad finem, scilicet, Baptismum, & Pœnitentiam; cætera verò esse necessaria ad commodè acquirendum finem. Hanc eandem sententiam tenent plures, quos referunt, & sequuntur Valentia, Suarez, & Valquez, ubi supra, qui latè hanc sententiam probant; nos breviter potissima fundamenta adducemus.

36. *Ratio con*
Potissima ergo ratio hæc est, quia Eucharistia in tantum potest dici medium necessarium ad salutem, in quantum est medium necessarium ad primam gratiam, vel ad perseverandum in gratia; sed ex neutro capite est medium necessarium; ergo ex nullo. Minor, in qua potest esse difficultas, probatur quoad primam partem faciliè ex doctrina sectionis præcedentis, quia ad hoc, quòd Eucharistia sit medium necessarium in re, vel in voto ad primam gratiam, non sufficit, quod votum ipsius, nempe contritio, vel Baptismus, &c. conducatur positiuè ad primam gratiam; sed requiritur etiam, quòd ipsa Eucharistia conducatur positiuè; & per se aliquando ad primam gratiam; alioquin etiam restitutio diceretur necessaria necessitate medij ad primam gratiam, cum votum ipsius positiuè, & necessariò conducatur ad primam gratiam; Eucharistia autem nunquam positiuè & per se confert primam gratiam; ergo non est dicendum, esse necessariam in re, vel in voto necessitate medij ad primam gratiam.

37. *Instantia*
Dices; Eucharistia etiam in aliquo casu confert primam gratiam, quando scilicet homo attritus inculpabiliter, & bona fide accedit ad Eucharistiam; ergo Eucharistia etiam in re conducit positiuè ad primam gratiam. Sed contra; quia quidquid sit de veritate illius doctrinæ, quam infra negabimus *disput. 1. sect. 1.* adhuc Eucharistia non habet conferre tunc primam gratiam per se, & ex propria institutione, sed per accedens: ad hoc autem, ut aliquod sit medium necessarium ad primam gratiam, debet esse medium institutum per se ad illam conferendam, ut Baptismus, & Pœnitentia.

38. *Confirmatur*
Confirmatur eadem pars, quia sacramentum Eucharistia ex sua institutione habet esse cibum, & dare gratiam nutritivam; ergo ex sua institutione non ordinatur ad primam gratiam; cibus enim non nutrit, nisi præsupponat vitam, nec alimentum ordinatur ad generandum, sed ad augendam, & fovendam substantiam viventis; ergo Eucharistia non est medium necessarium ad primam gratiam positiuè conferendam in re, vel in voto.

Veniamus iam ad alteram partem Minoris positæ, quod scilicet non sit Eucharistia necessaria ad salutem necessitate medij, eo quod requiratur ad perseverantiam in gratia. Quod faciliè probatur, si consideremus, quid sit perseverare in gratia. Nam per hanc perseverantiam vel potest intelligi diuturna conservatio gratiæ per longum tempus sine peccato lethali; & hoc quidem non est medium necessarium simpliciter ad salutem; potest enim contingere, hominem brevi post primam iustificationem mori; & per consequens tunc non indiget diuturna gratiæ conservatione ad salutem; vel potest intelligi per istam perseverantiam hoc, quod est mori in gratia, siue brevi, siue longo tempore post iustitiam acceptam; hoc enim videtur includere donum perseverantia; & per consequens videtur esse eximium Dei beneficium, de quo posset aliquis dicere, dari ex vi sacramenti Eucharistia in re, vel in voto. Sed neque ex hoc capite potest dici Eucharistia medium necessarium ad salutem. Nam in primis gratis, & sine ullo fundamento assereretur, mortem in gratia esse effectum proprium Eucharistia, cum neque ex Scriptura, neque ex Conciliis probari posset: quare si illud eximium donum Dei ad aliquod sacramentum pertineret, magis quidem apparetur tribui posset Extremæ-unctioni, quàm Eucharistia; sed reuera ad neutram pertinet, quia noluit Deus tam eximium beneficium vlli medio alligatum esse, sed à sola sua liberalitate pendere, ut nos redderet cautiore.

40. *Probatu*
Vnde secundo probatur, hunc non esse effectum Eucharistia; quia si esset eius effectus, infallibiliter consequeretur Eucharistiam dignè susceptam, & per consequens qui dignè communicaret, infallibiliter esset prædestinatus; quia effectus sacramentalis infallibilis sunt eo modo, quo à sacramentis causantur: alligantur enim sacramentis ex promissione diuina in sacramentis contenta: quare si, posito sacramento, posset non sequi effectus, non haberetur ex promissione diuina, sed ex liberalitate Dei; ergo si mors in gratia, seu (quod idem est) protectio Dei, ut quis moriatur in gratia, est effectus Eucharistia, debet hæc diuina protectio sequi infallibiliter ad omnem dignam sumptionem Eucharistia; quod de se constat esse satis absurdum.

41. *Instantia*
Dices; licet non detur semper ex vi huius sacramenti gratia finalis, semper tamen datur auxilia ad perseverandum; nam inter effectus huius sacramenti numeratur præservatio à mortalibus; ut docet *Trid. sess. 13. c. 2.* Auxilia autem huiusmodi necessaria sunt ad salutem; ergo Eucharistia re ipsa conducit positiuè ad aliquid necessarium ad salutem; ergo habet id, quod requiritur, ut dicatur necessaria necessitate medij ad salutem in re, vel in voto. Posset aliquis respondere iuxta supra dicta; licet Eucharistia conducatur ad aliquid necessarium ad salutem, non tamen esse necessariam ut medium ad salutem; quia non influit in salutem positiuè, sed indirectè, & remouendo prohibens; scilicet dando auxilia, quibus vitentur peccata: quare cum ipsa observatio præceptorum non sit medium salutis, quia concurret indirectè, idem dicendum esset de Eucharistia, cum solum sit necessaria, ut seruentur mandata longo tempore. Sed, hac solutione omissa,

42. *Melius re*
Responderetur faciliùs, Eucharistiam quidem conducere positiuè ad talia auxilia; cæterum hæc non sunt simpliciter necessaria ad salutem: nam si ille homo, v.g. paulo post communionem moreretur, non indigeret vlllo auxilio, aut inspiratione ad perseverandum sine peccato lethali illo brevi tempore, cum tunc (ut suppono) nulla tentatio occurreret;

S 4 ergo

ergo licet Eucharistia conferat positivè ad illa auxilia, non tamen ideo dicitur concurrere positivè ad aliquid simpliciter necessarium ad salutem.

43.
Instat.

Dices, licet homini simpliciter non sit necessarium ad salutem auxilium ad vincendas tentationes, ceterum homini diu viventi post communionem necessarium simpliciter est tale auxilium ad salutem; quia (vt suppono ex materia de gratia) non potest homo longo tempore vitare peccata gravia sine auxilio gratiæ: ergo homini saltem viventi diu necessaria est Eucharistia in re, vel in voto ad salutem, cum sine Eucharistia, vel voto illius non habeat talia auxilia, & ad hæc habenda conducatur positivè aliquando Eucharistia, aliquando in re ipsa, aliquando votum illius.

44.
Respondet.

Eucharistia non confert aliquid merè necessarium ad perseverandum sine peccato mortali.

Respondet adhuc, nec tali homini esse simpliciter necessariam Eucharistiam vt medium ad salutem; quia si res attentè consideretur, Eucharistia non confert aliquid necessarium ad perseverandum sine peccato mortali. Fateor quidem, Eucharistiam afferre secum auxilia vberiora, quibus vincere possit facilius tentationes occurrentes; ex quo fit, vt meritò dicatur præservare à peccatis; quia licet non omnis, qui accipit Eucharistiam, perseveret in gratia, habuit tamen ex Eucharistia auxilia, quibus facilius posset perseverare. Ceterum illa auxilia vberiora, quæ dantur ex vi Eucharistiæ, licet multum conducant ad perseverantiam, non tamen sunt necessaria simpliciter; nam sine illis auxiliis vberioribus, & cum solis auxiliis ordinariis, quæ dantur sine Eucharistia, & ad quæ habet homo ius ex ipso statu gratiæ, posset homo perseverare, & de facto perseverat longo tempore: ergo illa superabundantia & excessus auxiliorum non est remedium simpliciter necessarium ad salutem, & per consequens nec ipsa Eucharistia, quatenus præstat talia auxilia. Confirmatur, quia gratia, quæ datur per Baptismum, non est minoris efficacis, quàm quæ in lege antiqua dabatur in Circumcisione, v.g. Cum illa autem gratia poterat homo per longam vitam perseverare cum auxiliis, quæ ratione illius gratiæ conferebantur; ergo & nunc poterit cum auxiliis, quæ consequuntur gratiam Baptismi.

45.
Obijciuntur primò verba Christi & PP.

Ioan. 6.

Habemus ergo, Eucharistiam non esse necessariam necessitate mediæ ad salutem in re, vel in voto, nec ratione primæ gratiæ, nec ratione perseverantiæ, quam positivè causet. Ceterum contra doctrinam supra traditam sunt plures obiectiones. Prima est, ad probandum, realem sumptionem Eucharistiæ esse necessariam necessitate mediæ ad salutem: quod in primis probatur ex verbis Christi Ioan. 6. *Nisi manducaveritis carnem Filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Deinde ex Partibus, præsertim ex Innocentio I. *epist. ad Patres Concilij Milevit. quæ est 93. inter Epistolas Augustini;* & ex ipso Augustino in locis relatis à Suarez in præsentia, qui frequenter dicunt, illa verba Christi intelligenda etiam esse respectu parvulorum, quibus non solum Baptismus, sed etiam Eucharistia necessaria est ad salutem: imo ex necessitate Eucharistiæ colligunt necessitatem Baptismi contra Pelagianos.

46.
Notandum præ solutione. Eucharistia aliquando dicitur necessaria ratione rei contentæ.

Pro horum Patrum intelligentia notandum est, Eucharistiam aliquando appellari necessariam ratione rei contentæ, vel significatæ: cum enim contineat Christum, cuius fides saltem implicita, & vnio necessaria est ad salutem: cum item significet unitatem corporis mystici, quam omnes debent necessario participare, vt salvi fiant: hinc est, vt aliquando dicatur necessarius omnibus effectus Eucharistiæ, hoc est, vniri corpori mystico, vel etiam

ipse Christus, qui continetur in Eucharistia. Hoc supposito, ad obiectionem respondetur, illis verbis Ioan. 6. solum significari necessitatem præcepti, non mediæ, vt latè ostendunt nostri Suarez, Vasquez, Valentia, & alij in præsentia. Augustinus vero, & Innocentius, satis credibile est, quod acceperint illa verba de manducatione spirituali corporis Christi; nam licet in illis sermo sit de manducatione sacramentali iuxta communem Theologorum; non tamen est certum, quod non possint habere illum duplicem sensum, & intelligi etiam in sensu literalis de manducatione spirituali, de qua quamplures Patres, & Theologi illa intellexerunt: & forte etiam Augustinus, & Innocentius, vt ex necessitate manducandi Christum spiritualiter, colligerent necessitatem Baptismi, quo Christus à parvulis spiritualiter per fidem, & charitatem manducatur. De mente tamen Augustini videatur Vasquez in præsentia disp. 169. cap. 4. & infra disp. 179. c. 4. Suarez in præsentia disp. 40. sect. 2. Bellarmin. lib. 1. de Eucharist. Valentia in *Controvers. lib. de legitimo Eucharistiæ usu sub altera specie.* Maldonat. in cap. 6. Ioan. mis; vbi Toletus, & P. Salmeron tom. 8.

Secundò potest obijci ad probandum, Eucharistiam esse necessariam necessitate mediæ, saltem ad perseverandum in gratia, quia Eucharistia est cibus spiritualis animæ: ergo sicut sine cibo corporeo impossibile est, diu conservari vitam naturalem: sic erit impossibile, sine hoc cibo conservari vitam animæ. Quam necessitatem satis expresse indicat Cyrillus lib. 3. in Ioan. cap. 37. & lib. 4. cap. 10. in illis verbis: *vt discerent, si mortem effugere velent, necesse esse de illo pane participare.* Eodem modo loquitur Cyprianus de oratione Dominica, super illa verba, *Panem nostrum,* &c. Ildorus lib. 1. de Officijs Ecclesiasticis, cap. de sacrificio, & insinuat in Concilio Cabilonenli 2. c. 46.

Respondetur, discrimen hoc esse à cibo naturali, quod ille est vnicum medium ad reparandam vitam naturalem: at verò vita spiritualis, quæ consistit in gratia iustificante, potest aliter obineri, nempe per bona opera, & per alia etiam sacramenta. Ceterum adhuc fatendum est, dari aliquam necessitatem moralem Eucharistiæ: dum enim aliquis ex incuria, & negligentia omittit hunc cibum, verendum merito est, ne Deus illi subtrahat auxilia congrua ad operandum, vt potest scienti, & habenti media opportuna, & illorum vsum negligentem, quam necessitatem moralem indicant prædicti Patres, non aliam.

Tertiò obijci potest, quod huic sacramento tribuatur resurrectio gloriosa corporis ex verbis Christi: *Et ego resuscitabo eum in novissimo die;* adeo vt Cyrillus lib. 10. in Ioan. cap. 13. loquens de hoc sacramento, dicat, *non potuisse aliter corruptibilem hanc naturam corporis ad incorruptibilem vitam traduci, nisi naturalis vita corpus ei coniungeretur;* quem loquendi modum habet etiam lib. 4. cap. 16. Item Ignatius, Chrysostomus, Gregorius Nyssen. Cyprianus, Tertullianus, Irenæus relati à Suarez infra disp. 64. sect. 2. Imo ob hanc causam in Concilio Niceno vocatur hoc sacramentum *symbolum resurrectionis;* ergo saltem est medium necessarium ad beatitudinem corporis.

Respondetur, resurrectionem corporum tribui Eucharistiæ peculiariter, non solum quia dat gratiam, quæ habet ius ad resurrectionem corporum; sed etiam magis specialiter, quia præservando à peccatis, facit vt sequatur corona; & quia propter unionem cum carne Christi dat peculiarem titulum nostræ carni ad resurgendum: de quo infra agendo de effectibus. Eucharistiæ. Ceterum non est

est medium necessarium ad resurrectionem, cum etiam pueri, qui non accipiunt Eucharistiam, resurrectioni sunt vocatur tamen à Patribus aliquando medium necessarium, non significando necessitatem simpliciter, sed maximam quandam congruentiam; vt interpretatur Suarez d. disp. 64. & Vasquez infra disp. 104. n. 4.

§ 1. *Quarta obiectio.* Quartò obicitur: sacramentum Eucharistiæ antecedit reliqua omnia dignitate, & excellentia; ergo & debuit excedere necessitate. Negatur consequentia; imò ideo, quia excellentius non debuit poni vt necessarium: debuit enim præsupponere subiectum gratum, vt dignus sumeretur; & per consequens non potuit esse necessarium ad primam gratiam; & ideo neque ad gloriam.

§ 2. *S. Thom. Vasquez. De eucharistia m. 5. Thom.* Restat vt breuiter declarem mentem S. Thomæ in præfenti; quam sane difficilem esse fatetur Vasquez in præfenti n. 27. Videtur enim sentire, Eucharistiam in re, vel in voto esse necessariam necessitate medij. Sed re vera nunquam dicit, Eucharistiam secundum realem perceptionem esse medium necessariū; imò oppositum docet non solum supra q. 65. art. 4. sed etiam in præfenti in arg. Sed contra, & in corpore, supponens non habere necessitatem æqualem, Eucharistiam, & Baptismum. Fatemur ergo cum S. Thomæ, Eucharistiam esse medium necessarium in voto, vt supra dictum est; quod etiam de obseruatione præceptorum dici potest. Addi etiam potest, ex mente S. Thomæ votum Eucharistiæ diuerso modo includi in Baptismo, scilicet vt finem, ad quem omnia sacramenta ordinantur; & ideo sicut finis causat in intentione, quia eius intentio præsupponitur ante electionem medij; sic etiam amor, seu intentio Eucharistiæ videtur præsupponi ad electionem Baptismi; & per consequens in genere causæ finalis implicite amata; Eucharistia videtur causare gratiam, quam dat Baptismus: ex quo etiam fit, Eucharistiam esse necessariam ad consummationem vitæ spirituales, vt loquitur S. Thomas, hoc est, ad consequendum effectum Eucharistiæ, ad quem, vt ad finem ordinantur alia omnia sacramenta. Caterum cum his omnibus stat bene, ipsam Eucharistiam in re, vel in voto non esse medium necessarium ad salutem, sicut est Baptismus, vel Pœnitentia.

DISPUTATIO IV.

De materia remota Eucharistiæ.

SECTIO I. *Quæ sit materia Eucharistiæ.*

SECTIO II. *An vinum prærequiratur ad Eucharistiam mixtum cum aqua.*

SECTIO III. *Virum aqua vino admixta conuertatur immediatè in sanguinè Christi.*

SECTIO IV. *Argumenta contra nostram sententiam, & eorum solutiones.*

SECTIO V. *Dubium incidens, an gutta aque in calicem missa post inchoata verba consecrationis, conuerteretur in sanguinem Christi.*

SECTIO VI. *Virum materia consecranda habeat terminum maximum, vel minimum.*

SECTIO VII. *Virum materia consecranda debeat esse præsens, & determinata?*

MITTO art. 4. 5. & 6. questionis 73. in quibus agitur de nominibus, de figuris, & de tempore institutionis Eucharistiæ: hæc enim magis

pertinent ad historiam, quàm ad disputationem scholasticam; in illisque latè, & eruditè laborarunt recentiores, præsertim Suarez, & Vasquez.

SECTIO I.

Quæ sit materia Eucharistiæ.

Sermo est de materia remota, de qua agit S. Thomas per totam questionem 74. cuius doctrina partim moralis est, partim scholastica: illa facilis, hæc paulo difficilior: illam breuiter trademus, hanc accuratius disputabimus. Nunc igitur breuiter supponendum, materiam remotam Eucharistiæ omnino necessariam, esse panem, & vinum; de quo S. Thomas art. 1. 3. 4. & 5. & probatur de fide ex Christi institutione, & ex Conciliis Florentino, Tridentino, Lateranensi, Vvormatiensi, Altiliodorensi, Matifconensi, relatis à Suarez in præfenti disput. 45. sect. 1. & ex Canone 32. Trullano post 6. Synodum; & ex cap. Cum Martha, de celebratione Missarum, & & alia multis.

Prima difficultas.

Pro huius veritatis maiori explicatione, possunt aliqua dubitari. Primò, qualis debeat esse panis consecrandus? Ratio dubitandi est, quia ex multis granis solet fieri panis; & è contra ex tritico possunt fieri plura mixta, de quibus potest dubitari, an sint materia apta consecrationi? Et licet aliqui senserint, panem ex quolibet grano frumentaceo sufficere, vt ex hordeo, milio, &c. caterum vix potest iam de hoc dubitari post Florentinum, vbi expresse dicitur, materiam huius sacramenti esse panem triticum, & vinum ex vite. Ille ergo solus panis consecrabilis erit, qui ex tritico confectus fuerit.

Hinc sequitur primò, panem ex hordeo, cicere milio, oriza, & similibus, non sufficere; item nec ex siliquis, neque ex eruiliis, neque ex maicio, &c. posse tamen ex farre, seu siligine, si significet, quod Hispanicè, *Candéal*, Italicè, *granogenile*, o bianco: nam voces Latinæ ambigæ sunt, & magis notæ voces vulgares. Difficultas est de secali, Italicè, *Segala*, Hispanicè *Ceneno*: quidam affirmant, esse sufficientem materiam, pro quibus videtur stare S. Thomas art. 3. Alij negant, quos sequitur Vasquez Suarez vero dicit, esse materiam valde dubiam.

Sequitur secundò, panem debere esse ex farina triticea, & aqua naturali coagmentatum, alioquin si fiat ex aqua rosacea, lacte, oleo, vel alio liquore prædominante, non sufficere, quia non est panis vsualis, & multo minus, si misceatur butyro, ouis, saccharo, & similibus. Hæc est partim contra Caetanum, quem sequuntur aliqui recentiores, dicentes panem ex lacte, vel aqua artificiali esse veram materiam: quia aqua solum requiritur ad vniendas partes farinæ. Caterum mihi videtur ad minus illa esse materia valde dubia. Vnde etiam infertur, quid dicendum sit ad dubium nuper exortum de quodam Sacerdote, qui ad occultandum finem sacrilegium, voluit consecrare hostiam quamdam ex illis, quibus solemus litteras sigillare, admixtam scilicet cum cinnabrio, vt fieri solet; quæ quidem ad minus est materia dubia, & meo iudicio inualida; quia per illam mixtionem alteratur notabiliter, & extrahitur à pane vsuali.

Sequitur tertio, massam crudam, seu oleo, aut butyro frixam, vel aqua elixam, non esse sufficientem materiam, sed debere esse solo igne assam, vel coctam: ideo laganum, pultes non sunt materia apta.

1. *Hic sermo est de materia remota.*

2. *Prima difficultas. Qualis debeat esse panis ille.*

3. *Corollarium quadam. Primum.*

4. *Secundum corollarium.*

5. *Tertium corollarium.*